

KARŠTOJI ISLANDIJA

POKALBIS SU EGLE BABILAITE

Eglė BABILAITĖ 2007-aisiais taip susižavėjo Islandija, kad jos gamta ir kultūra tapo jos kūrybos įkvėpimo šaltiniu.

Į tapybą atėjo daugiasluoksniškumas, reljefiškumas, kunkuliuojančių žemės gelmių ir nespalvingos gamtos kontrastas paskatino surasti savo spalvas. Ir ne tik spalvas – menininkė prabilo tomis kalbomis, kuriomis iki tol nekalbėjo – fotografija ir juvelyrika. Į Šiaurės pasaulį Eglė Babilaitė žvelgia savaip ir išgyvena daugybę estetinių potyrių. Ji eksperimentuoja jungdama kelių kultūrų meną. Toks kultūrinio mišinio tikslas – naujų savybių, raiškos būdų bei neįprastos emocinės įtaigos ieškojimas. Menininkę kalbino dailėtyrininkė Eglė LIKAITĖ.

HOT ICELAND

In 2007, Eglė BABILAITĖ got so fascinated by Iceland, that the country's nature and culture became the source of her creative inspiration. Paintings were enhanced by multi-layering, reliefs, the contrast of vibrant depths of the land and colorless landscape induced the search for a unique color palette. And not only colors – the artist started to speak in languages she never used before – photography and jewelry. Northern world in Eglė Babilaitė's perception is unique and full of multiple aesthetic experiences. She experiments by fusing the art of different cultures. The aim of such mixture – new combinations, a search for new qualities, means of expression and unusual emotional suggestions. The artist was interviewed by art critic Eglė LIKAITĖ.

Pirmą kartą Eglė Babilaitė Islandijoje lankėsi 2007 metais, kai dalyvavo SIM (Islandijos dailininkų sąjungos) rezidencijoje Reikjavike. Menininkė taip sužavėjo šis kraštas, kad netrukus ji ten grįžo. Šios šalies gamta ir kultūra tapo

įkvėpimo šaltiniu. Tas šaltinis keitė ir menininkės pasaulėžiūrą. Vilniaus dailės akademijoje studijavusi tekstilę, ji ėmė ieškoti naujų raiškos būdų. Tačiau kad ir kokia kalba menininkė kalbėtų, jaučiama harmoninga jos ir Šiaurės vienuma.

Eglė BABILAITĖ. *Cafe Maria*. 2007. Autorinė technika. 123 x 140 cm

Eglė BABILAITĖ. Iš žemės gelmių. 2007. Autorinė technika. 123 x 140 cm

EGLĖ LIKAITĖ. *Pastaruoju metu žavimasi Tolimųjų Rytų kultūra, tačiau Tu pasukai kita kryptimi – susidomėjai Šiaurės šalimis, ypač Islandija. Kas Tave ten sužavėjo?*

EGLĖ BABILAITĖ. Keliauti mėgau nuo mažų dienų. Keletą metų iš eilės su seseria vykom į Laplandiją. Jau tada pajutau poreikį aplankyti šiauriausias vietas. Kartą, eidama pro Dailininkų sąjungą, perskaičiau skelbimą, kviečiantį į menininkų rezidenciją Islandijoje. Per kelias dienas susitvarkiau reikiamus dokumentus ir išvykau. Didelio konkurso nebuvo, nes lietuvių neviliojo atšiaurus klimatas.

Pirmą kartą nuvykusi į šį kraštą nustebau. Menininko profesija ten labai gerbiama, bet neišskiriama iš kitų. Taip pat labai mylimi vaikai ir jaunimas. Islandijoje nėra vaikų namų. Mane pavergė nuoširdus ir paprastas islandų bendravimas. Jie pasitiki vieni kitais, labai kūrybingi. Man patinka tas Islandijos veidas, – jame nėra streso. Žmonės neskuba gyventi. Islandai maudosi gamtos teikiamame karštame vandenyje ir vargo nemato. Jie nesupranta, kam reikia tiek daug dirbti, juk galima ir pailsėti, ir pasidžiaugti savo šalimi, artimaisiais. Nuostabi šios šalies gamta mane pakerėjo. Jos permainingumas priverčia žmogų plaukti

pasroviui ir nespriešinti. Išmokau džiaugtis tuo, ką teikia gyvenimas. Po kelionės į Islandiją viduje man taip driokstelėjo, kad tas sprogimas pakeitė mano požiūrį, taip pat ir kūrybą. Tai tokia šalis, kurioj tu arba neapsikenti, arba surandi savo nišą, leidžiančią stebėti aplinką. Aš suradau save ir Šiaurėje jaučiuosi gerai.

Tačiau pažvelgusi į Tavo darbus ir į Islandijos nuotraukas, išvydau du skirtingus pasaulius. Tavo kūrinuose „Turbulencija“, „Uostas“, „Laikas gerti arbatą“, „Iš žemės gelmių Nr. 1“, „Iš žemės gelmių Nr. 2“ (visi 2007 metais sukurti) gausu ryškių spalvų, o nuotraukose vyrauja pilki, juodi ir balti atspalviai. Kur Islandijoje Tu matei tokias spalvas?

Iš pirmo žvilgsnio Islandija nėra ta spalvingoji šalis, kuri atsispindi mano darbuose. Tačiau aš remiuosi senąja islandų taikomąja daile, ypač tautiniais drabužiais. Jie pasiūti iš juodo audinio, kuris siuvinėtas sidabro ar kitokių spalvų siūlais. Tokiu būdu išryškintas juvelyriškai siuvinėtas dekoras. Galima teigti, jog drabužių puošyba pritaikyta prie klimato. Islandijoje labai greitai sutemsta, bet matoma Šiaurės pašvaistė. Jos šviesoj tautiniai rūbai labai gražiai suspindi, sužiba. Taigi iš taikomosios islandų dailės kilusios ir ryškios mano kūrinių spalvos.

Eglė BABILAITĖ. Dūmų miestas. 2007. Autorinė technika. 120 x 165 cm

Be to, tas ryškas spalvas matau ir Islandijos gamtoje. Kartą mažu lėktuvėliu skridome į labai vėjuotą salą, kurioje 1973-iaisiais buvo išsiveržęs ugnikalnis. Mus užkėlė ant kunkuliuojančio kraterio viršūnės, ir aš pajutau po kojomis verdančią žemę. Tačiau nereikia nė kraterio viršūnės, kad pajustum gelmių karštį. Toje saloje visai negiliai (užtenka žemę pakasti ranka) radau raudonos lavos. Ji kieta ir porėta. Prisirinkau jos gabalėlių. O juodoji lava randama gilesniuose sluoksniuose. Į žemės paviršių ją iššaudė išsiveržęs ugnikalnis. Beje, toj saloj esančiame miestelyje matomos sustingusios lavos buvusio judėjimo žymės. Gyventojai ją vėsino vandeniu, semtu iš vandenyno. Šis motyvas dažnas meniniuose filmuose. Taigi mane labai paveikė grėsmingų žemės gelmių energijos ir nespalvingos gamtos kontrastas. Tame santykiyje atradau savo spalvas.

Jurgita Ludavičienė viename straipsnyje prasitarė, jog Tavo kūriniuose spalva greitai virsta emocija*. Mano manymu, pagauti emociją padeda ir ryškūs ornamentų tinklai, kurie dažnai kontrastingi fonui. Beje, ar Tavo kūrinių reljefiškumą ir daugiasluoksniškumą taip pat įkvėpė Islandijos gamta?

Taip, daugiasluoksniškumas į mano darbus atėjo iš Islandijos. Išstis dienas aš sėdėdavau kavinėse gerdama

kavą ir eskizuodama pro langus atsiveriančias kalnų viršūnes. Buvau pasiryžusi dėl gero vaizdo už kavą sumokėti didžiulius pinigus. Po to, grįžusi į dirbtuves, toliau plėtodavau savo mintis. Taip gimė keliasluoksniai darbai. Vienas jų – „Dūmų miestas“ (2007). Tirpstantis sniegas kalnuose vis nustebindavo mane apnuogindamas nuostabaus grožio reljefus. Todėl ir mano darbuose ta baltuma vietomis ištirpusi tarsi sniegas ir atidengianti ką nors netikėto. Kartu su sluoksniais į mano kūrinius įsiskverbia ir reljefiškumas. Tačiau dekoratyviems reljefams įtaką daro ir gimtojo Vilniaus barokas.

Aš per savo prizmę žvelgiu į Šiaurės pasaulį ir išgyvenu daugybę estetinių patyrimų. Savo kūryboj eksperimentuoju jungdama kelių kultūrų meną. Toks kultūrinio mišinio tikslas – simbiozė, naujas derinys, naujų savybių, raiškos būdų bei neįprastos emocinės įtaigos ieškojimas. Ieškodama radau ir savitą techniką. Naudodama akrilinius ir aliejinius dažus, popieriaus masę bei faktūrinę pasta, paveikslus tapau ant drobės mišria trisluoksne technika.

Galbūt Islandija Tave išprovokavo prabilti kita kalba? Nes iki šios kelionės Tu daugiausia kūrei tekstilės darbus, buvai pasinėjusi į madą.

Tikrai, iki pažinties su Šiaurės šalimis žaidžiau su tekstile, nardžiau madoje, bet visada norėjau sugrįžt į tylą ir ramybę. Tad kelionė į Islandiją padėjo susigrąžinti save. Man tiko tenykštė atmosfera. Tačiau greit susivokiau, kad nespėsiu škičiuoti visko, kas mane žavi. Ėmiausi fotografijos. Islandijoje žiemą fotografijai labai palankus natūralus šoninis apšvietimas.

Apskritai aš labai mėgstu išbandyti naujas technologijas. Visada, kai yra kokia nors mintis, galvoju, kaip galėčiau jai suteikti pavidalą. Taip pradėjau dirbti su sidabru. Lietuvoje susiradau žmones iš „Juvelrykos oazės“, galinčius mane pamokyti. Manau, kad tai pati geriausia parama. Ėmiau kurti papuošalus imituodama lavos nutekėjimą. Naudoju baltą sidabrą, kuris asocijuojasi su baltu sniegu, ir juodą sidabrą tarsi juodą lavą. Islandai man parodė vieną akmenį, kurį dar turėsiu atrasti. Jį panaudosiu juvelrykoje. Juvelrykinius kūrinius įkvėpė Žydroji lagūna: pieno baltumo vanduo, žiūrint iš toli įgaunantis žydrą atspalvį, juoda lava ir druskinga balta pakrantė. Tai nuostabus dekoras. Jau viskas tau paduota, tik imk ir plagijuok arba kurk tu naudodamasis. Toks netikėtas man gamtos spalvų ir faktūrų santykis turėjo poveikio kuriant papuošalus. Taigi šio krašto gelmėse deganti žemė mane išprovokavo prabilti ne tik tapybos, bet ir fotografijos, ir juvelrykos kalba.

Atrodo, kad gyveni vien Islandija. Ar po to dar kelia vai po kitas šalis, domėjaisi kitomis kultūromis?

Islandiją aplankiau po kelionės į Maroką, paskui buvo Serbija ir dar du kartus Islandija... Mane parėmė Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje, tuomet vykdęs *Sleipnir* programą. Taigi – Maroke per daug dekoro, ir būdama ten aš negaliu išverti. Todėl dažnai kūriniuose, atspindinčiuose šios šalies dvasią, „iškertu langą“. O Islandijoje aš noriu būti. Dėl to Islandijos įtaka sąmoningai akivaizdi ne tik šioje šalyje sukurtuose darbuose, bet ir Maroko, Serbijos, Lietuvos laikotarpio kūryboje. Šiaurės krašto lede atsiverianti ažūriška juvelryka atsispindi ir mano kūriniuose.

Kiekvienąsyk, vos tik nuvykusi į kitą šalį, stengiuosi aplankyti muziejus, galerijas. Vis jaučiu meno kūrinių alkį.

Pamatyti originalai mane įkvepia ir tampa aktualūs. Ir mėgstu sėdėti užsienio, ypač Islandijos, knygynuose ir gerdama kavą skaityti knygas apie meną. Gaila, kad Lietuvoje nėra tokio laisvumo. Knygynų darbuotojus kausto baimė, kad apiliesiu pardavimui skirtus leidinius.

Taigi – lankydamosi kitose šalyse susipažįsti su jų kultūra, gamta ir pasiimi tai, kas Tau atrodo vertinga. Po to tas vertybes sudedi į savo kūrinius. Tačiau ką Tau reiškia kūryba?

Kūryba man padeda dalintis patirtu džiaugsmu su kitais. Aš dalinuos tuo, ką išgyvenu. Man reikia, kad kiti stebėtų mano kūrinius, pamatytų, kokiomis akimis aš viską regiu. Mane domina žiūrovo reakcija stebint mano darbus. Noriu, kad, žvelgdamas į mano kūrinius, jis lygintų savo ir mano požiūrius. Noriu džiaugtis savo patirtimi ir ja dalintis taip, kaip Islandijoje džiaugiamasi, kad aš grožiuosi jos kultūra, gamta, žmonių santykiais. Kiekviena diena pateikia man staigmenų, ir aš pasirengusi jas priimti. Esu linkusi pripažinti, kad gyvenimas man duoda daug dovanų. Todėl savaip improvizuodama jas priimu, ir taip gimsta mano kūriniai. Man neįdomu kartoti tai, ką išmokau, ką pamačiau. Man rūpi tobulėti. Visada judu. Siekiu, kad širdis ir ranka dirbtų kartu. Todėl tobulinu techniką. Noriu laisvai plaukti. Kūriniais perteikiu vidinę būseną. Bet ne savo, o apskritai įvairių būsenų derinį. Tai, kas aktualu.

Kita vertus, kūryba yra kompensacija. Kurdamas užsidarau, išvykstu toli, būnu viena su savim. Manęs tarsi nėra. Tačiau savo nebuvimą kompensuoju darbais, kuriuos pamatę draugai supranta, kodėl tiek laiko tylėjau. Taip kūriniai tampa dovana. Jais su kaupu kompensuoju prarastą laiką.

Man mano parodos – tai bendravimo būdas. Aš gyvenu kūryba, todėl parodose susitikdama su draugais iš naujo juos atrandu. Ir man gera grįžti namo.

Eglė BABILAITĖ, Eglė LIKAITĖ

* Jurgita LUDAČIENĖ. Nebūna // Literatūra ir menas. – 2002, liepos 26 (internete). Prieiga: http://www.culture.lt/lmenas/?st_id=533 (žr. 2009, vasario 27).

Eglė BABILAITĖ. Kalnų moteris. 2007. Autorinė technika. 50 x 100 cm

